

Education at a Glance: OECD Indicators - 2006 Edition

Summary in Danish

Education at a glance: OECD indikatorer – 2006 udgave

Sammendrag på dansk

I *Education at a Glance* bliver undervisere, politikere, studerende og deres forældre præsenteret for en værdifuld samling af data om praktisk taget ethvert kvantitativt og kvalitativt aspekt af uddannelsesmæssige resultater og politik i OECD-lande samt i et antal ikke-OECD partnerlande. Udover detaljer om resultater, ressourcer, deltagelsesrater og hvordan skolegangen er organiseret, gives der i rapporten en række objektive oplysninger, der er nødvendige for at evaluere emner så som vigtigheden af undervisning i basale færdigheder, ideel klassekvotient eller længden på et skoleår.

Undersøgelse af kvaliteten af uddannelsessystemerne

I 2003 målte PISA (OECD's Programme for International Student Assessment) 15-årige studerendes præstationer i matematik i OECD-lande. Finland, Korea og Holland klarede sig bedre end gennemsnittet af alle øvrige OECD-lande og lå over et halvt kompetenceniveau højere end gennemsnittet. Elleve øvrige lande (Australien, Belgien, Canada, Den Tjekkiske Republik, Danmark, Frankrig, Island, Japan, New Zealand, Sverige og Schweiz) var bedre end gennemsnittet i OECD. Østrig, Tyskland, Irland og Den Slovakiske Republik klarer sig som OECD-gennemsnittet, og de resterende 11 lande klarer sig under dette niveau.

Der foreligger ikke tilsvarende sammenligninger af præstationer for tidligere generationer, men omfanget af gennemførelse af uddannelser på forskellige uddannelsesniveauer giver et indtryk af det uddannelsesmæssige stade. I alle OECD-lande under et har gennemsnitligt 42% af den voksne befolkning kun taget en ungdomsuddannelse. Omkring 30% af de voksne har kun fået en grundskoleuddannelse og 25% har fået en videregående uddannelse. Men fordelingen på det uddannelsesmæssige afslutningsniveau i befolkningerne varierer meget mellem landene.

Europa og USA bliver udkonkurreret mere og mere af lande i Østasien. For to generationer siden havde Korea en levestandard som Afghanistan har i dag, og var blandt dem, der klarede sig dårligst på uddannelsesområdet. I dag har 97% af alle koreanere mellem 25 og 34 år gennemført en gymnasieuddannelse; den højeste rate blandt OECD-landene. Erfaringerne fra Korea er ikke enkeltstående. Blot mellem 1995 og 2004 er antallet af studerende på universiteter blevet mere end fordoblet i Kina og Malaysia og udvidet med 83% i Thailand og 51% i Indien.

Når det drejer sig om kvalitet, klarer Asien sig også godt. I USA og de fleste af Europas store økonomier lå 15-åriges resultater kun omkring eller under OECD-gennemsnittet i PISA evalueringen. De seks østasiatiske uddannelsessystemer, der deltog i PISA 2003, var blandt de ti der klarede sig bedst, og de klarer sig også godt uden at måtte hægte mange studerende af. Som kontrast hertil lå gennemsnitligt 20% af de 15-årige i EU, og over en fjerdedel i USA, sig på niveau 1 (det laveste PISA niveau) eller herunder. Blandt OECD-lande under et er der 3,5 gange større sandsynlighed for, at studerende fra de fattigste familier befinder sig på eller under Niveau 1 end for at dem med den mest fordelagtige socio-økonomiske baggrund gør det.

Klassekvotient: Mindre er ikke altid bedre

Resultaterne viser ingen enkel sammenhæng mellem klassekvotienten og resultater. Der er 30 eller flere studerende pr. klasse i Japan, Korea og Mexico, Brasilien, Chile samt Israel mod 20 eller færre i Danmark, Island, Luxembourg, Schweiz og Den Russiske Føderation, men eksempelvis ligger kun 2,7% af de studerende i Luxembourg i den højeste gruppe på matematikskalaen i PISA sammenlignet med 8,2% for Japan.

Samspillet mellem undervisere og studerende er også påvirket af antallet af de klasser eller studerende, som en underviser har ansvar for, undervisningsemnet, opdelingen af underviserens tid mellem undervisning og andre opgaver, opdeling af de studerende i klasser og udøvelsen af team-undervisning.

Kønsbalance: Pigernes uddannelsesmæssige resultater overhaler drengenes

Kønsforskelle på det uddannelsesmæssige kvalifikationsniveau ændrer sig til fordel for kvinderne. For 55-64 årige favoriseres kun kvinder i tre lande med hensyn til den gennemsnitlige længde på formel uddannelse, men for 25-34 årige er det gennemsnitlige antal gennemførte studieår højere blandt kvinder i 20 ud af 30 OECD-lande, og kun i 2 ud af de resterende 10 lande (Schweiz og Tyrkiet) har man registreret forskelle på mere end 0,5 år til mændenes fordel.

Pigernes beståelsesprocenter i ungdomsuddannelserne overstiger drengenes i 19 ud af 22 OECD-lande og i de 3 partnerlande, hvor de totale beståelsesprocenter kan sammenlignes mellem kønnene. Afstanden i kvindernes favør er større end 10 procentpoint i Danmark, Finland, Island, Irland, New Zealand, Norge, Polen og Spanien samt Brasilien. I Tyrkiet er beståelsesprocenterne otte procentpoint højere for drenge, hvor imod der er mindre end ét procentpoint forskel i Korea og Schweiz.

Lærerlønninger og arbejdsbyrde: Et broget billede i OECD

Lønninger til lærere med mindst 15 års erfaring i grundskolen i forhold til BNP pr. indbygger er lavest i Ungarn (0,91), Island (0,69), Norge (0,87), Polen (0,83) og Israel (0,73) og højest i Korea (2,37 i starten af grundskolen og 2,36 i slutningen af grundskolen), Mexico (2,09, i slutningen af grundskolen) og Tyrkiet (2,44, i starten af grundskolen). For ungdomsuddannelserne finder man den laveste andel i Norge (0,87), Polen (0,83), Island (0,94) og Israel (0,73).

Lønninger til lærere med mindst 15 års erfaring på grundskoleniveau varierer fra ca. \$10.000 i Polen til \$48.000 eller mere i Tyskland, Korea og Schweiz og overstiger \$80.000 i Luxembourg.

Læreres lønninger er steget i realpriser mellem 1996-2004 i stort set alle lande med de største stigninger i Finland, Ungarn og Mexico. Lønninger på grundskole- og ungdomsuddannelser i Spanien faldt i realpriser i samme periode, selv om de forbliver over gennemsnitsniveauet i OECD.

Antallet af undervisningstimer pr. år i folkeskoler er på gennemsnitligt 704 timer, men tallet varierer fra over 1000 i Mexico og USA til 534 i Japan. Der er også en væsentlig forskel på, hvordan undervisningstimerne fordeles i løbet af året, hvor lærere på fx Island arbejder flere timer om året i løbet af et 36-ugers skoleår end lærere i Danmark, hvor skoleåret er på 42 uger. Men undervisningstimer er blot én indikator for læreres arbejdsbyrde, hvilket også kan omfatte betydelige mængder tid brugt på fx forberedelse og opgaveretning eller aktiviteter, som ligger uden for pensum.

Studerende i OECD-lande modtager i gennemsnit 6.847 timers instruktion i alderen fra 7-14 år, hvoraf 1.570 timer er i alderen fra 7-8, 2.494 timer i alderen fra 9-11 og 2.785 timer i alderen fra 12-14. I gennemsnit omfatter læsning og skrivning, matematik og fysik i OECD-lande næsten 50% af undervisningstiden for studerende mellem 9-11, og 41% for studerende mellem 12-14. For de 9 til 11-årige er der stor variation blandt lande i andelen af det obligatoriske pensum, der er afsat til læsning og skrivning: Fra 13% eller mindre i Australien, Chile og Israel til 30% i Frankrig, Mexico og Holland. Der er også stor forskel på den tid, der afsættes til moderne fremmedsprog, nemlig fra 1% eller mindre i Australien, England, Japan og Mexico til 21% i Luxembourg.

Udgifter til undervisning: Gennemsnitligt 5,9% af BNP i OECD-lande

Udgifterne til uddannelse er i gennemsnit 5,9% af BNP i OECD-lande, hvilket varierer fra 3,7% i Tyrkiet til 8% på Island. Udgifterne til uddannelse pr. studerende i et typisk OECD-land er \$5.450 om året i starten af grundskoleniveau, \$6.962 i slutningen af grundskoleniveau og \$11.254 på videregående niveau. OECD-landene bruger i gennemsnit \$77.204 pr. studerende i løbet af den teoretiske længde på grundskole- og ungdomsuddannelser. Totalt varierer det fra mindre end \$40.000 i Mexico, Polen, Den Slovakiske Republik, Tyrkiet, Brasilien og Den Russiske Føderation til \$100.000 eller mere i Østrig, Danmark, Island, Italien, Luxembourg, Norge, Schweiz og USA. På det videregående uddannelsesniveau er det vanskeligere at sammenligne på grund af forskelligheder i uddannelsesprogrammer. Fx er den gennemsnitlige udgift pr.

videregående studerende i Japan på næsten det samme som i Tyskland (\$11.556 i Japan, \$11.594 i Tyskland). Men den gennemsnitlige varighed af de videregående studier er 5,4 år i Tyskland mod 4,1 i Japan, således at den kumulative udgift for hver videregående studerende kun er \$47.031 i Japan sammenlignet med \$62.187 i Tyskland.

Her bør bemærkes, at lavere enhedsudgifter ikke nødvendigvis fører til dårligere resultater. Fx er udgifterne til grundskole og gymnasium i Korea og Holland under gennemsnittet i OECD, men begge var blandt de bedst præsterende lande i PISA 2003 undersøgelsen.

Udgifterne pr. elev i grundskole, ungdomsuddannelse og ikke-videregående uddannelse øgedes i alle lande mellem 1995 og 2003. I 16 ud af de 26 OECD-lande og partnerlande, som der er tilgængelige data for, overstiger ændringerne 20% og er på 30% eller mere i Australien, Grækenland, Ungarn, Irland, Mexico, Holland, Polen, Portugal, Den Slovakiske Republik, Tyrkiet og Chile. De eneste lande, hvor forøgelsen i udgifterne til uddannelse pr. grundskoleelev, gymnasieelev og ikke-videregående studerende er på 10% eller herunder for samme periode, er Tyskland, Italien, Schweiz og Israel. En faldende tilgang synes ikke at være hovedårsagen til disse ændringer.

Mønstret er anderledes på det videregående uddannelsesniveau. I syv ud af 27 OECD-lande og partnerlande, som der er tilgængelige data for (Australien, Den Tjekkiske Republik, Polen, Portugal, Den Slovakiske Republik, Brasilien og Israel), faldt udgifterne til uddannelsen pr. studerende mellem 1995-2003, hovedsageligt på grund af en stigning på mere end 30% i antal studerende. På den anden side steg udgiften pr. studerende væsentligt i Grækenland, Ungarn, Irland og Mexico samt Chile til trods for øget tilgang på hhv. 93%, 70%, 34%, 48% og 68%. Blandt de 27 OECD-lande og partnerlande var Østrig, Canada, Danmark, Tyskland, Italien, Holland og Tyrkiet de eneste lande, hvor antallet af studerende på de videregående uddannelser steg med mindre end 10%.

Hvem betaler? Regeringer betaler stadig regningen, men privat finansiering er i fremgang

Gennemsnitligt betales der via offentlige midler for 93% af grundskole-, ungdoms- og ikke-videregående uddannelser i OECD-lande, selv om private midler overstiger 13% i Australien, Tyskland, Korea, Mexico, Schweiz, Storbritannien og partnerlandet Chile. I løbet af 1995-2003 var antallet af lande, hvor den offentlige andel steg på alle niveauer under et, det samme som antallet af lande, hvor den offentlige andel faldt.

Men indenfor videregående uddannelser er den private andel steget overalt. Den steg med mere end 3 procentpoint i halvdelen af landene, der indrapporterer data, og med mere end 9 procentpoint i Australien, Italien og Storbritannien.

Andelen af de videregående uddannelser, der finansieres privat, varierer fra mindre end 5% i Danmark, Finland, Grækenland, Norge og Tyrkiet til mere end 50% i Australien, Japan, Korea, USA og Chile. Den største private finansiering stammer fra husstande, især via undervisningsafgifter. I en fjerdedel af landene kræves der ikke undervisningsafgifter, og afgiftsniveauet blandt de resterende lande varierer meget.

Investering i uddannelse: Stort samfundsøkonomisk og personligt udbytte

Uddannelse finansieres for det meste via offentlige udgifter, og forskellige undersøgelser peger på, at disse penge er givet godt ud. Den vurderede langtidseffekt i form af økonomisk udbytte af ét ekstra uddannelsesår i OECD-området ligger generelt på mellem 3% og 6%. En analyse af årsagerne til økonomisk vækst viser, at den stigende arbejdskraftproduktivitet fra 1994 til 2004 udgjorde mindst halvdelen af BNP-væksten pr. indbygger i de fleste OECD-lande. Det er ikke al stigning i produktivitet, der skyldes uddannelse, men en undersøgelse, der anvendte læsefærdigheder som målestok for menneskelig kapital, viser, at et land, der er i stand til at opnå resultater på læsefærdigheder der er 1% højere end det internationale gennemsnit, vil komme op på niveauer af arbejdskraftproduktivitet og BNP pr. indbygger, der er hhv. 2,5% og 1,5% højere end de i andre lande.

Uddannelse er også en sund investering for den enkelte. Qua det faktum, at grundskoleuddannelsen er obligatorisk, drejer "investeringsbeslutningen" sig generelt om, hvorvidt man skal søge efterfølgende uddannelser. Til trods for udbredte rapporter om "karakterinflation" og devalueringen af kvalifikationer, kan en investering i en uddannelse på universitetsniveau som personens primære uddannelse, give en privat, årlig forrentning (beregnet ved sammenligning udsigten til fremtidige indtægter med den private udgift til studier) på op til 22,6%, idet alle lande viser en forrentning på over 8%. Der er også betydelige, indirekte fordele, idet mange nationale analyser indikerer en positiv kausal forbindelse mellem højere uddannelsesniveau og bedre mental og fysisk sundhed.

Men uddannelse afskaffer ikke indkomst-ulighed mellem kønnene: For et givent uddannelsesniveau tjener kvinder typisk kun 50% til 80% af det, mændene tjener.

Demografiske ændrings indvirkning

I 23 af de 30 OECD-lande samt Chile forventes antallet af studerende med obligatorisk skolepligt at falde i løbet af de næste 10 år. Denne trend er mest dramatisk i Korea, hvor der forventes en befolkningsnedgang på 29% i aldersgruppen de 5 til 14-årige. For gruppen af de 15 til 19-årige forudses en udvikling i nedadgående retning på 30% eller mere i Den Tjekkiske Republik, Polen, Den Slovakiske Republik og Den Russiske Føderation.

I nogle lande er nedgangen startet tidligere. Fx i Spanien forventes der i løbet af de næste 10 år en befolkningsnedgang på 34% i aldersgruppen de 20 til 29-årige.

Hvis vi som illustration antager, at deltagelsesrater og udgiftsrater pr. studerende forbliver på det nuværende niveau, vil befolkningsudviklingen indebære en nedgang i niveauet for uddannelsesudgifter i alle undtagen fire OECD-lande samt Chile, hvilket følgelig vil give flere muligheder for at øge deltagelsesraten eller udgiften pr. studerende i disse lande. Som kontrast indikerer befolkningsfremskrivninger for USA relativ stærk vækst i løbet af det næste årti, hvilket kan føre til et finansieringspres.

© OECD 2006

Dette sammendrag er ikke en officiel OECD oversættelse.

Reproduktion af dette sammendrag er kun tilladt på betingelse af, at OECD copyright og titel på den originale publikation nævnes.

Sammendrag på flere sprog er oversatte uddrag af OECD publikationer, der oprindeligt blev publiceret på engelsk og fransk.

De er gratis tilgængelige på OECD Online Bookshop www.oecd.org/bookshop/

For yderligere oplysninger kan man kontakte afdelingen OECD Rettigheder og Oversættelser,
Direktoratet for Offentlige Anliggender og Kommunikation.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
Frankrig

Besøg vores website www.oecd.org/rights/

